Medikal Prezentasyon

Ceyhun İrgil*

Bilgi ağının giderek genişlemesi, detayların artması, bilginin anlaşılır ve yararlanılacak formda anlatılmasını her geçen gün daha da karmaşık kılmaktadır. Anlatıcı vermesi gereken bilgiyi optimal zaman içinde, yeterince anlaşılır ve gerektiği kadar vermelidir. Oysa anlatıcıyı kuşatan zaman sınırı ve detaylar içinde kaybolma tehlikesi, sununun anlaşılabilirliğini ve yararını tehlikeye sokar.

Anlatıcı genellikle kısa zaman dilimi içinde çok bilgi aktarabilme kaygısına düşer. Oysa anlatıcının, dinleyicilerin dikkatini uygun seviyede tutabilmek ve sununun anlaşılabilmesi için gerekli **"estetik kaygı"** dışında kaygısı olmamalıdır.

Anlatıcı sunumu sırasında kişisel tercih ve insiyatifi ile değiştiremeyeceği standart kurallara uymak zorundadır. Sunu sırasında kullanılan slayt vb. araçlar anlatıcı için değil, dinleyiciler içindir. Bu nedenle slayt seçiminde ve kullanımında bu gerçek her zaman dikkate alınmalıdır.

Dünyadaki bilimsel ve teknolojik ilerlemeleri izlemek için yeterli bilgi ağına ulaşmak zorunludur.

21. yüzyılın kuşkusuz en büyük gücü olacak bilgiye ulaşmak için kişisel çabalarımızın yanısıra, bu bilgileri aktaran ve sunan kişilerin de **"bilgi aktarma yolları"** önem kazanmaktadır.

Gerçekçi bir yaklaşım ile bilgi, üründür. Alıcılarının ondan yararlanması ve kolay ulaşması için iyi pazarlanmalıdır.

Sahip olduğunuz bilgiyi veya verilerinizi sunarken odyo-vizüel araçları en iyi şekilde kullanmalısınız. Günümüzde dinleyiciler bilgiyi az, öz ve kolay algılanabilir formda talep etmektedir.

Modern cerrahi eğitiminde odyo-vizüel araçların yeri tartışılmaz. Ancak odyo-vizüel araçlar gerektiği gibi kullanılmaz, standart kurallara uyulmaz ise amaçlanan sağlıklı sonuçlara ulaşılamayacaktır.

"Ben anlatırım, karşımdakiler dinler" anlayışı terkedilmesi gereken bir gelenektir. Bunun yerine **"en kısa zamanda, dinleyicilerin dikkatini ve izleme yetilerini kaybetmeden bilgilerimi nasıl sunabilirim"** düşüncesi ile yola çıkılmalıdır.

İyi hazırlanmış görsel araçlar (dia, film, poster vd.) monotonluktan uzak bir anlatım ve iyi bir zamanlama ile yapacağınız sunu hem sizi hem de dinleyicileri tatmin edecektir. Toplantı sizin için başarı ile sona ererken, dinleyicileriniz de yeni ve kalıcı bilgilere sahip olabilecektir.

Anlatım kişisel bir yetenektir. Ama odyo-vizüel araçların kullanımı tamamen kurallara bağımlıdır. Eğer bu kurallara uyulursa, anlatım yeteneğiniz sınırlı bile olsa verimli bir anlatım sağlamanız mümkündür.

Günümüz seminer, konferans ve toplantılarında direkt anlatıcının sözlü anlatımı; anlaşılabilirlik, dikkat yoğunluğunun süregenliği ve algılama açısından tek başına yeterli değildir.

Toplantılarda izleyicilerin ilgisini toplamak, anlatımı daha anlaşılır ve ilginç kılmak için görsel medyalardan yararlanmak yalnızca bir yarar değil, zorunluluktur.

Anlatımı ilginç ve daha yararlı kılmak için kullanılan görsel medyalar yerinde ve doğru kullanılmazsa yarar yerine zarar getirir.

Düşünün siz konunuzu anlatırken, kötü hazırlanmış bir slaytı çözümlemeye çalışan izleyiciler sizi ne kadar ilgi ve dikkat ile izleyebilirler?

İzleyicileri konu üzerinde toplamak, ilgiyi ve dikkati yüksek tutmak için hazırladığınız slaytlar gerekli

* Dr.; Uludağ Ü. Tıp Fak. Genel Cerrahi ABD.
Geliş Tarihi: 8.1.1993
Kabul Tarihi: 29.4.1993

özen ve kurallar içinde hazırlanmamışsa size yardımcı olmaktan uzaklaşır. Sizin ile dinleyiciler arasına alışılması güç duvarlar koyar. Bu noktada siz kürsü arkasında yalnız kalırken dinleyicilerde slayt perdesi ile boğuşacak, bu uğraşıdan yorulanlar ortamın loş ortamından da faydalanarak kestirmeyi veya yanındaki ile sohbet etmeyi tercih edecektir. Odyo-vizüel maximal yararlanım için aşağıdaki kurallara titizlikle uyulmalıdır.

Slaytın Şekli ve Büyüklüğü

Tüm slaytlar 50x50 mm'lik çerçeve içinde olmalıdır. 2'ye 3 oranlı 24x36 mm'lik slayt genellikle tüm dünyada kabul edilen standarttır[1]. Bu boyut üretimi kolay ve ucuz olup, tüm projeksiyon makinaları için uygundur (Resim: 1).

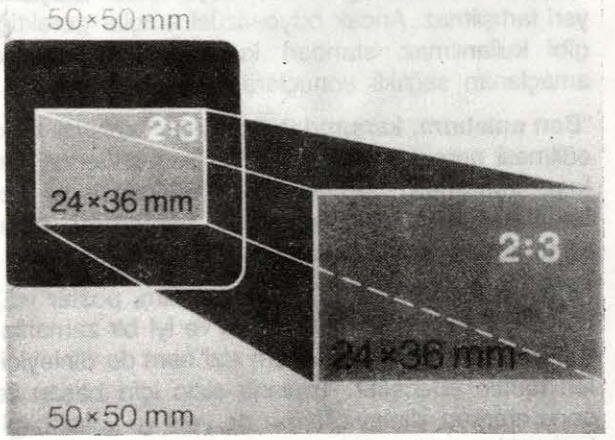

Resim: 1
50x50 mm. lik çerçeve içindeki 2:3 oranlı 24x36 mm. lik slayt tüm dünyada kullanılan standart boyuttur

1'e 1 (1:1) formatındaki slaytlar hazırlanması zaman alıcı ve pahalıdır. Ancak daha iyi görüş ve düzenleme imkanı sağlar. Ülkemizde 24x36 mm. dia film kolayca temin edilebilir. Özel bir banyo tekniği gerektirir.

Data Limitasyonu

Sunulacak olan verinin sunulmasına ayrılmış zaman miktarıdır. Zaman ile dikkat yoğunluğunun sürdürülmesi arasında ters orantı vardır.

10 dakikada sunulması istenen bir yazı A4 ölçülerinde 4 sayfayı geçmemelidir. Buna uygun slayt sayısı da (4 sayfa yazı için) maximum 8 adettir[3].

Slaytın duplikasyonu için bu süre sınırlarında extra zamana ihtiyaç yoktur ve duplikasyon hem hatırlatıcı etki görür hem de tek bir slayt olarak sayılmamalıdır[2,3].

Verilerin Sunulması

Kural olarak, yazılı yayın için hazırlanmış tablo ve sayılar projeksiyon için uygun değildir. Detaylar genellikle izleyicilerin ayrılmış bir zaman diliminde anlayamayacakları kadar çok ve komplikedir. Bu nedenle anlaşılamaz ve okunamazlar. Veriler özetlenmeli ve vurgulanmak istenen veri büyük harflerle yazılmalıdır. Bazen vurgulanmak istenen verinin altı çizilebilir. Bu nedenle;

- Verilerinizi özellikle slayt hazırlayacak şekilde toplamalısınız.
- Verileri seçip, basitleştirmelisiniz.
- Her slayt bir veya iki önemli nokta içermelidir.
- Slaytlar konu ile ilişkili olmayan yoğun verilerden acımasızca arındırılmalıdır.
- Veriler, slayt alanını tam olarak doldurmalıdır.
- Genellikle, grafik halinde sunmak, metin veya tablolar halinde sunmaktan daha iyidir.
- Veriler veya slayttaki yazılar çerçeve içine alınmamalıdır.

Yalnızca alloritm içeren tablolardaki yazılarda küçük çerçeveler kullanılabilir.

Yazılı Slaytlar

Anlatılan konunun önemli noktaları anlatmak, tanım ve sonuçların özetinin ifade edilmesi için yazılı slaytlar kullanılabilir.

Bu slaytlarda,

- Kelime ve satırların sayısı sınırlı olmalıdır.
- Bir başlıkta maksimum 6 kelime
- En fazla 7 satır
- Bir satırda en fazla 7 kelime kullanılmalıdır[3,4].

Bu kurallar içindeki yazılı metinlerin aktarımı sonucunun sözel senkronizasyonu ile birlikte olursa, sunucu ile dinleyiciler arasında odyovizüel iletişimi arttırmaktadır.

Bilginin arka arkaya slaytlar halinde kurallara uygun sunulması için harcanan zaman, tek bir slayt ile tüm bilgilerin aynı anda ve karmaşık yoldan anlatılması için harcanan zamandan fazla değildir. Anlatımda kısa cümleler kurulmalıdır. Bağlaç ve birbirini takip eden uzun cümlelerden kaçınılmalıdır.

Tablolar: Tablolar slayt yapılacaksa;

- Bir tablo tek slayt olmalı
- En fazla 4 sütun
- En fazla 7 satır kullanılmalıdır[4].

Grafikler: İlgili konuya en uygun grafiği seçmeliyiz. Birçok alternatif vardır; pasta dilimi, sütun grafik, çubuk grafik, noktalı diagram vb. olabilir (Resim: 2).

Resim: 2
İlgili konuya en uygun grafik seçilmelidir

- Her zaman hasta ve denek sayısı belirtilmelidir.
- Birbiri ile ilişkili grafiklerde daima aynı işaret ve kısaltmaları kullanmanız ile slaytlarınız uniform bir standart kazanacak, bu dinleyicilerin anlama ve oryantasyonunu kolaylaştıracaktır.

Pasta Grafikleri:

- Bir bütünün parçalara ayrılmış halini göstermek istiyorsanız pasta grafiği kullanmalısınız.
- Kenarların sayısı 5-7 arasında olmalı.
- Yüzdeleri içeriye, işaret ve toplam rakamları dışarıya yazmalısınız[3,4].

Sütun Grafikler:

- Gruplar arasındaki karşılaştırmalarda sütun grafikleri kullanılmalıdır.
- Sütunların sayısı 5-7 arasında olmalı.
- Sütunları birbirinden ayırmak için boyama veya gölgeleme yapılmalıdır.
- Sütunlar, birbirlerinden kendi genişliklerine eşit aralıklarla ayrılmamalıdır (Resim: 3).

Çubuk Grafikler:

- Yine karşılaştırmalı gruplarda kullanılır.
- Çubukların horizantal yerleşimi belirli uzunlukta işaret ve yazıların yazılmasını mümkün kılar.
- En fazla 5-7 çubuk kullanılmalıdır.

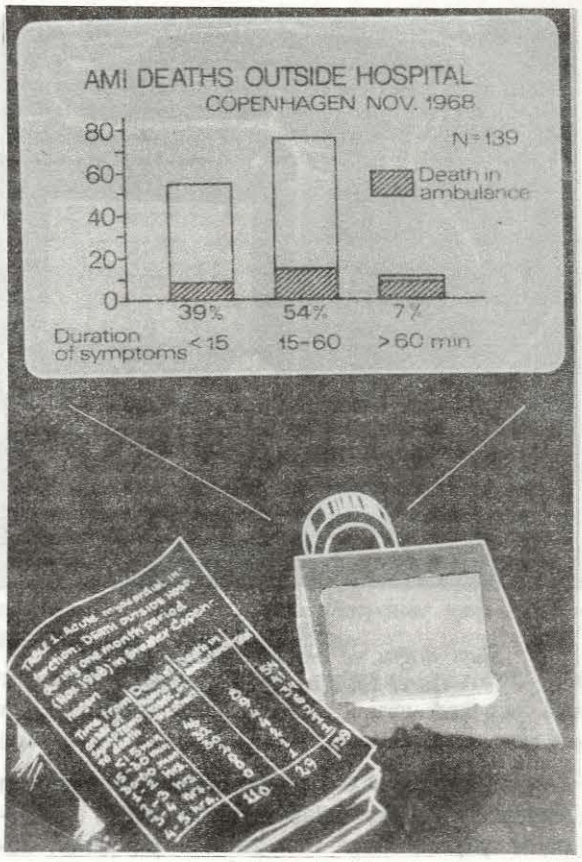

Resim: 3
En basit grafik seçilmeli ve veriler projeksiyon alanını tam olarak doldurmalıdır

Çizgi Grafikleri:

- Değişen bağıntılar, özellikle zamana karşı olan değişimlerini ifade etmek için çizgi grafik tercih edilmelidir.
- En fazla 2-3 eğri kullanılmalı.
- Eğriler birbirinden renk, sembol veya kalınlıklar ile ayırt edilmelidir.
- Aksislerin 0 noktası her zaman belirtilmeli.
- Birimleri belirtin ve gerekirse "Y" aksisi için de belirtici kullanın.

Genel Uyarılar

- Slaytlar 5x5 cm. lik çerçeveye konulmalıdır. Çerçeveyi renkli bir nokta ile işaretleyerek numaralandırılmalıdır[1,2].
- İşaret ve numara, slayt doğru ve okunaklı durumda iken işaret sol alt köşede olmalı ve içindeki numara başaşağı olmalıdır (Resim: 4).
- İyi bir slaytı test etmek isterseniz, slayttaki yazı arkasından ışıklandırıldığında normal okuma mesafesinden çıplak gözle okunabilmelidir.

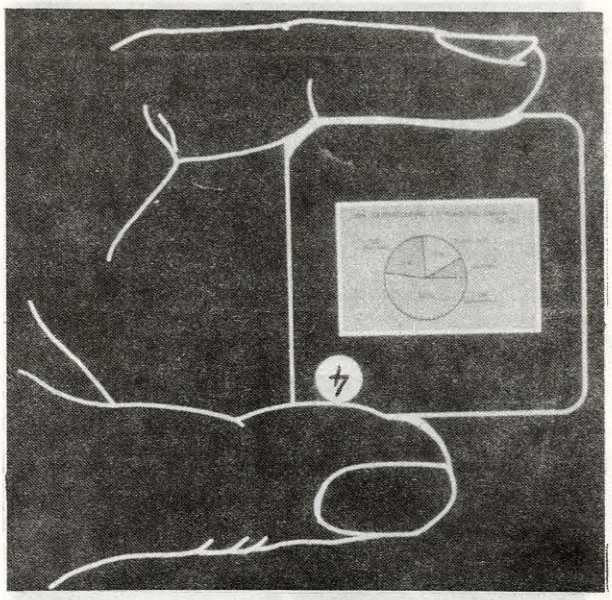

Resim: 4
Slayt doğru ve okunaklı durumda iken işaret sol alt köşede olmalıdır

- Zamanlamayı test etmek için, toplantı öncesi tüm slaytlar ile yavaş anlaşılır bir konuşma ile deneme yapmalısınız. Test zamanı planlanan zamandan % 10 eksik olmalıdır[4].
- Yalnızca 1 kez veya çok az kullanacağınız slaytlar için canlı çerçeve pahalıdır. Sürekli kullanacağınız slaytların daha uzun ömürlü olması için camlı çerçeve kullanmalısınız.
- Projeksiyon öncesi slaytları temizleyin. Bunu kuru pamuk ile yapabilirsiniz.
- Slaytları temizlerken plastik tek kullanımlık eldiven kullanabilirsiniz.
- Slaytları kasete rakamlar ve işaretler sağ üste gelecek şekilde yerleştirin.
- Konuşmanız ile ilgili slayt geçince yeni slaytınız yok ise, makina açık kalmamalıdır.

Anlatımlarınızda bu kural ve ölçülere sadık kalarak, hem iyi bir sunu yapmış olacak hem de dinleyicilere daha kolay ulaşarak optimal faydayı sağlamanız mümkün olacaktır.

Unutulmamalıdır ki; sınıfta, seminerde veya kongrede sunular anlatıcıyı değil, dinleyicileri tatmin etmelidir.

* * *

Cerrahi anlatımda odyo-vizuel yararlanım ve anlatım kuralları konusunda seminerlerinden yararlandığım ve bu derlemenin oluşmasındaki katkılarından dolayı Southamptom Üniversitesi Genel Cerrahi Kliniği Öğretim Üyesi ve British Journal of Surgery Editör Yardımcısı Dr. C.D. Johnson'a (F.R.C.S.) teşekkür ederim.

Bu makalenin modifiye şekli daha önce Ulusal Cerrahi Dergisi'nde yayınlanmıştır. İstem üzerine tekrar reprint amaçlı yazılmıştır.

* * *

Dr. Ceyhun İRGİL
Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Genel Cerrahi ABD
16059 Görükle / BURSA

Kaynaklar

1. Effective Lecture Slides: Kodak Pamphlet No. 5-22 Kodak, Rochecter NY, 1974.
2. Medow R: Speaking at medical meetings. Lancet 2: 631, 1969.
3. Calnan J, Barabas A: Speaking at medical meetings - A Practical Guide. William Heinemann Medical Books Limited. Bath, 1972, p. 21-67.
4. Kemp JE: Planning an Producing Audiovisual Materials. Chandler Publishing Company, London, 1968, p. 8-46.